

VÝNOS KVESTORA Č. 8/2023 O NAKLÁDÁNÍ S CHEMICKÝMI LÁTKAMI A SMĚSMI NA PRACOVIŠTÍCH AVU

zpracovatel a věcně odpovědná osoba:	Alena Sulková
schválil:	PhDr. Evžen Mrázek
schváleno dne:	26. 6. 2023
nabývá účinnosti ode dne:	1. 7. 2023
kontrola aktuálnosti výnosu:	každoročně

Úvod

Předmětem směrnice jsou pravidla pro bezpečnou práci a nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi při dodržování předpisů požární ochrany, ochrany životního prostředí a zdraví člověka na pracovištích AVU.

Základními právními předpisy jsou pro tuto oblast jsou:

- 1.1 zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích (Chemický zákon) ve znění pozdějších předpisů
- 1.2 zákon č. 541/2020 Sb. o odpadech
- 1.3 zákon č. 258/2000 Sb. (o ochraně veřejného zdraví) ve znění pozdějších předpisů
- 1.4 zákon č. 262/2006 Sb. (zákoník práce)
- 1.5 zákon č. 133/1985 Sb. (o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů)
- 1.6 vyhl. MV č. 23/2008 Sb. (o technických podmínkách požární ochrany staveb ve znění pozdějších předpisů)
- 1.7 zákon 309/2006 Sb. , kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci)
- 1.8 nařízení vlády 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci
- 1.9 vyhláška 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích
- 1.10 nařízení vlády 375/2017 Sb. o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů

- 1.11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky (REACH)
- 1.12
- 1.13 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí (CLP)

Definice pojmů

Nakládáním s nebezpečnými látkami a směsmi se rozumí jejich výroba, dovoz, vývoz, prodej, používání, skladování, balení, označování a vnitropodniková doprava.

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby smějí nakládat s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, které mají přiřazenu třídu nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 nebo 2 podle nařízení (ES) č. 1272/2008, jen tehdy, jestliže nakládání s nimi mají zabezpečeno fyzickou osobou odborně způsobilou podle § 44b odst. 1, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Jednotlivé činnosti v rámci nakládání s těmito chemickými látkami a chemickými směsmi může vykonávat i zaměstnanec, kterého fyzická osoba odborně způsobilá prokazatelně zaškolila. Opakované proškolení se provádí nejméně jedenkrát za 2 roky. O školení a proškolení musí být pořízen písemný záznam, který je právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba povinna uchovávat po dobu 3 let.

Odborně způsobilá osoba pro nakládání s nebezpečnými látkami a směsmi vysoce toxickými - za tuto odborně způsobilou osobu fyzickou osobu se považují absolventi vysokých škol v oboru všeobecného lékařství, veterinárního lékařství, farmacie nebo chemie, dále absolventi ostatních vysokých škol s dokladem o absolvování průpravy pro výkon práce ve zdravotnictví nebo v oboru toxikologie a dále fyzické osoby s jiným vzděláním, které mají osvědčení o odborné způsobilosti pro nakládání s nebezpečnými látkami a směsmi.

Nebezpečné látky a směsi jsou ty látky a směsi, které vykazují jednu nebo více nebezpečných vlastností.

Klasifikace látky nebo směsi – postup zjišťování nebezpečných fyzikálně-chemických vlastností, nebezpečných vlastností ovlivňujících zdraví a životní prostředí, hodnocení zjištěných vlastností a následné zařazení do jednotlivých skupin nebezpečnosti. Podle nařízení CLP se jedná o přiřazení jedné nebo více kategorií nebezpečnosti pro každou příslušnou třídu nebezpečnosti a jednu nebo více standardních vět o nebezpečnosti.

Přehled jednotlivých tříd nebezpečnosti: třídy nebezpečnosti – fyzikálně-chemické:
Výbušniny (včetně znecitlivěných výbušnin)

Hořlavé plyny (včetně chemicky nestálých plynů)

Aerosoly (*dřív hořlavé aerosoly*)

Oxidující plyny

Plyny pod tlakem

Hořlavé kapaliny

Hořlavé tuhé látky

Samovolně se rozkládající látky a směsi

Samozápalné kapaliny ·

Samozápalné tuhé látky ·

Samozahřívající se látky a směsi·

Látky a směsi, které při kontaktu s vodou uvolňují hořlavé plyny·

Oxidující kapaliny·

Oxidující tuhé látky·

Organické peroxidy·

Látky a směsi korozivní pro kovy

třídy nebezpečnosti – pro zdraví
Akutní toxicita·

Žíravost / dráždivost pro kůži ·

Vážné poškození očí / podráždění očí·

Senzibilizace kůže nebo dýchacích cest·

Mutagenita v zárodečných buňkách·

Karcinogenita ·

Toxicita· pro reprodukci

Specifická toxicita pro cílové orgány – jednorázová expozice·

Specifická toxicita pro cílové orgány – opakovaná expozice ·

Nebezpečnost při vdechnutí

třída nebezpečnosti pro životní prostředí
Nebezpečnosti pro vodní prostředí

doplňková třída
nebezpečnost pro ozonovou vrstvu

Bezpečnostní list - obsahuje souhrn identifikačních údajů o výrobcí nebo dovozci, o nebezpečnosti látky nebo směsi, o ochraně zdraví člověka nebo životního prostředí.

Standardní věta o nebezpečnosti (H-věta) - věta přiřazená dané třídě a kategorii nebezpečnosti, která popisuje povahu nebezpečnosti dané nebezpečné látky nebo směsi, případně i včetně stupně nebezpečnosti.

Pokyny pro bezpečné zacházení (P-věta) - věta popisující jedno nebo více doporučených opatření pro minimalizaci nebo prevenci nepříznivých účinků způsobených expozicí dané nebezpečné látce nebo směsi v důsledku jejího používání nebo odstraňování.

Požární úsek - prostor stavebního objektu, ohraničený od ostatních částí tohoto objektu, nebo od sousedních objektů požárně dělícími konstrukcemi, popř. požárně bezpečnostním zařízením. Požární odolnost těchto konstrukcí se stanoví podle požárního rizika, popř. podle předpokládané doby trvání požáru.

1. Základní ustanovení

- a. Zajištění povinností v nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky tak, aby probíhalo v souladu s platnými právními předpisy, provádějí vedoucí atelierů a dílen, kteří za tímto účelem spolupracují s chemickou laboratoří AVU, osobami odborně způsobilými podle § 44b zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a referátem BOZP a PO.
- b. Odborně způsobilá osoba se metodicky podílí na zabezpečení evidence vysoce toxických látek a na zabezpečení jejich řádného skladování. Provádí zaškolení zaměstnanců, kteří budou nakládat s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické.
- c. Doklady o proškolení zaměstnanců a studentů vedou a archivují příslušná pracoviště, kde se s chemickými látkami nakládá. Kontrolou dokladů o školení je pověřeno technické oddělení AVU.

2. Povinnosti vedoucích zaměstnanců

- 2.1 Vedoucí atelierů a dílny vede aktuální seznamy nebezpečných chemických látek a chemických směsí, se kterými se v jeho atelieru nakládá a má k dispozici jejich bezpečnostní listy.
- 2.2 Vedoucí atelieru a dílny vede seznam zaměstnanců a studentů, kteří nakládají s výše definovanými látkami.
- 2.3 Vedoucí atelieru a dílny zodpovídá za zajištění prokazatelného seznámení zaměstnanců a studentů s nebezpečnými vlastnostmi chemických látek a chemických přípravků, se kterými nakládají, zásadami ochrany zdraví a životního prostředí před jejich škodlivými účinky, zásadami požární ochrany a zásadami první předlékařské pomoci před tím, než začnou s těmito látkami pracovat.
- 2.4 Vedoucí atelieru a dílny zodpovídá za zajištění bezpečného skladování a likvidaci nebezpečných chemických látek a chemických přípravků a za zákonné skladování a evidenci vysoce toxických látek. V tomto směru spolupracuje s chemickou laboratoří AVU a technickým oddělením AVU.
- 2.5 Vedoucí atelieru a dílny zodpovídá za zajištění předepsaných pracovních podmínek, vybavení zaměstnanců a studentů předepsanými osobními ochrannými pracovními prostředky a vybavení pracoviště prostředky první předlékařské pomoci. V tomto směru spolupracuje s technickým oddělením AVU.
- 2.6 Vedoucí atelieru a dílny ve kterých se provádějí činnosti s chemickými látkami a chemickými směsmi absolvuje nejméně jedenkrát za rok školení k této činnosti. V případě používání toxických látek provádí toto školení osoba odborně způsobilá podle zákona 258/2000 Sb.

2.7 Vedoucí atelieru a dílny může povinnostmi uvedenými pod body 2.1 – 2.6 pověřit svého přímého podřízeného, který absolvoval školení o chemických látkách (nebezpečnými vlastnostmi chemických látek a chemických směsí se kterými nakládají, zásadami ochrany zdraví a životního prostředí před jejich škodlivými účinky, zásadami požární ochrany a zásadami první předlékařské pomoci). Toto pověření a rozsah povinností musí být provedeno písemně. Kopie pověření musí být předána k evidenci technickému oddělení AVU.

3. Povinnosti zaměstnanců a studentů při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky

3.1 Zaměstnanci a studenti jsou při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky povinni:

- chránit zdraví lidí a životní prostředí a řídit se výstražnými symboly nebezpečnosti, standardními větami označujícími specifickou rizikovost a standardními pokyny pro bezpečné zacházení podle zvláštních právních předpisů;
- dodržovat pravidla o bezpečnosti práce, ochraně zdraví, ochraně životního prostředí a požární ochrany vydaná pro příslušné pracoviště;
- dodržovat stanovené technologické postupy;
- používat při manipulaci s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými prostředky příslušné předepsané osobní ochranné prostředky.

3.2 Zaměstnanci a studenti jsou povinni účastnit se školení zajišťovaného AVU v zájmu bezpečnosti a ochrany zdraví při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky.

4. Školení zaměstnanců a studentů

4.1. Vstupní školení na pracovišti

Úkolem vstupního školení na pracovišti je poskytnutí informací o nebezpečných chemických látkách a přípravcích, s nimiž je spojen výkon práce konkrétního zaměstnance v konkrétních podmínkách.

Školení musí absolvovat před zahájením práce na pracovišti všichni nově přijatí zaměstnanci a studenti přicházející do atelieru nebo dílny. Školení provede vedoucí zaměstnanec a předmětem školení je seznámení:

- s nebezpečnými vlastnostmi chemických látek a chemických přípravků, se kterými nakládá
- s umístěním bezpečnostních listů,
- se způsobem skladování nebezpečných látek
- s likvidací nebezpečného odpadu,
- se zásadami ochrany zdraví a životního prostředí před jejich škodlivými účinky,
- s podmínkami požární bezpečnosti při skladování a manipulaci s látkami klasifikovaných jako hořlavé,
- se zásadami první předlékařské pomoci
- s používáním příslušných OOPP (osobní ochranné pomůcky a prostředky)

Dokladem o provedeném školení je prezenční listina a osnova vstupního školení na pracovišti.

Doklady o školení se ukládají po dobu 3 let následujících po roce, ve kterém se školení uskutečnilo.

4.2 Periodické školení

Úkolem periodického školení je udržovat a prohlubovat vědomosti zaměstnanců a studentů v oblasti nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky. Školení musí absolvovat všichni zaměstnanci, termín školení je pro pracoviště kde se nakládá s chemickými látkami a přípravky 1x za rok.

Školení zaměstnanců provede osoba odborně způsobilá v nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky nebo bezpečnostní technik dle předem zpracované osnovy.

Studenti toto školení absolvují vždy po zahájení studia v příslušném ročníku. Školení provede vedoucí zaměstnanec atelieru nebo dílny.

Dokladem o provedeném školení zaměstnanců je prezenční listina a osnova školení. Evidenci o školení zaměstnanců vede technické oddělení AVU.

Dokladem o provedeném školení studentů je prezenční listina a osnova školení. Evidenci o školení zaměstnanců vede příslušný atelier nebo dílna..

Doklady o školení se ukládají po dobu 3 let následujících po roce, ve kterém se školení uskutečnilo.

4.3 Mimořádné školení

Úkolem mimořádného školení je operativně reagovat na okamžitý stav a změny v nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky na pracovišti (v atelieru, dílně). Provádí se:

- a) při změně právních předpisů
- b) při zavádění nových technologií a nových pracovních postupů,
- c) při pracovním nebo školním úrazu ve spojení s nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- d) při hrubém nebo opakovaném porušení předpisů pro nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky
- e) při individuálním školení zaměstnance po pracovním úrazu ve spojení s nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými směsmi

Školení musí absolvovat zaměstnanci a studenti, na něž se jednotlivé druhy mimořádného školení, dle výše uvedeného, vztahují.

Termín školení: vždy, když nastane situace podle bodů)a) až e).

Školení provede nadřízený vedoucí zaměstnanec nebo pověřený zaměstnanec.

Dokladem o provedeném školení je osnova a prezenční listina, kterou zpracuje školitel individuálně. Doklad o provedeném školení zaměstnanců je předáván k evidenci technickému oddělení AVU.

Doklad o provedeném školení studentů je uložen na příslušném pracovišti atelieru nebo dílny.

Doklady o školení se ukládají po dobu 3 let následujících po roce, ve kterém se školení uskutečnilo.

5. Skladování chemických látek a přípravků na pracovištích

5.1 Chemické látky a přípravky se musí skladovat tak, aby byly zajištěny před odcizením, únikem a záměnou s jinými nebezpečnými látkami a přípravky. Základní pravidla pro skladování jsou uvedeny v příloze č.2 této směrnice.

5.2 V atelieru nebo dílně lze v jednom požárním úseku skladovat max. 250 l hořlavin, z toho max. 50 l hořlavin I. třídy.

- 5.3 Chemické látky a přípravky musí být na pracovištích uloženy v uzavíratelné nehořlavé skříni, která musí být označena bezpečnostními symboly.
- 5.4 V objektu Moderní galerie jsou umístěny sklady chemických látek a hořavin, tyto sklady slouží restaurátorským atelierům a grafickým dílnám. Jejich provoz se řídí provozními řády.
- 5.5 V obchodu s výtvarnými potřebami AVU je možné skladovat množství hořlavých látek uvedených v bodě 5.2. Skladování je zde prováděno pouze v originálních obalech, ve kterých je předáváno do atelierů nebo do dílen.
- 5.6 Nebezpečné chemické látky nebo chemické směsi, které mají přiřazenu třídu nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 nebo 2 podle nařízení (ES) č. 1272/2008, skladovat pouze v prostorách, které jsou uzamykatelné a zabezpečené proti vloupání a vstupu nepovolaných osob. Při skladování musí být vyloučena záměna a vzájemné škodlivé působení uskladněných chemických látek a chemických směsí a zabráněno jejich pronikání do životního prostředí a ohrožení zdraví fyzických osob.

6. Likvidace chemických látek a chemických směsí

- 6.1 Za správnou likvidaci odpadu nebo vyřazených chemických látek odpovídá technický úsek AVU. Vedoucí příslušného atelieru, dílny nebo jiného pracoviště, kde se chemické látky vyskytují odpovídá za uložení odpadu, obalů nebo vyřazených chemických látek určené na sběrné místo.
- 6.2 Nebezpečné odpady, vyřazené chemické látky a přípravky, chemické látky a přípravky s prošlou záruční lhůtou nebo z jiných důvodů nepoužitelné jsou shromažďovány v určených nádobách podle metodického pokynu uvedeného v příloze č.4. Ve spolupráci s laboratoří a technickým oddělením AVU jsou nebezpečné odpady jsou shromažďovány na MG a dále předány k likvidaci oprávněné osobě pro nakládání s příslušným druhem odpadu.
- 6.3 V případě úniku nebezpečných látek nebo jiném ohrožení je o situaci okamžitě informováno technické oddělení AVU, kvestor a pověřená odborně způsobilá osoba (podle zákona 258/2000 Sb.)

TÍSŇOVÁ VOLÁNÍ

150 Hasičský záchranný sbor ČR
155 Zdravotnická záchranná služba
158 Policie ČR
112 Jednotné evropské číslo tísňového volání
224 919 293 toxikologické informační středisko (TIS)

7. Kontrola dodržování pravidel pro stanovených pro chemické látky

Kontrolu dodržování pravidel stanovených touto směrnicí provádí průběžně ve spolupráci s technickým oddělením AVU osoba pověřená kontrolou BOZP na pracovištích AVU.

O provedené kontrole je sepsán záznam, který je uložen na technickém oddělení AVU.

8. Evidence vysoce toxických látek a směsí

Oddělení AVU, která nakládají s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, které mají přiřazenu třídu nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 nebo 2 podle nařízení (ES) č. 1272/2008, jsou povinny vést evidenci těchto chemických látek a chemických směsí. Evidence se vede pro každou nebezpečnou chemickou látku a chemickou směs odděleně a evidenční záznamy musí obsahovat údaje o přijatém a vydaném množství, stavu zásob, jméno a příjmení osoby a označení útvaru subjektu, pro který byly vydány. Evidenční záznamy se uchovávají nejméně po dobu 5 let po dosažení nulového stavu zásob nebezpečné chemické látky nebo chemické směsi.

V Praze dne 26. 6. 2023

PhDr. Evžen Mrázek
kvestor

Přílohy

1. Označení chemických látek
2. Základní zásady bezpečného zacházení s chemickými látkami
3. Pravidla pro skladování chemických látek
4. Pravidla pro nebezpečný chemický odpad v atelierech
5. Zásady první pomoci